

Izabela Lipińska¹
Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Identyfikacja i prawne instrumenty zapobiegania ryzyka w transporcie produktów rolno-spożywczych (cz. 2)

Przepisy dotyczące transportu produktów rolno-spożywczych w ustawodawstwie krajowym zostały skupione horyzontalnie i wertykalnie. W pierwszym przypadku odnoszą się one do ogólnych zasad wyrażonych w ustawie z dnia 25 sierpnia 2006 roku o bezpieczeństwie żywności i żywienia oraz ustawie z dnia 21 grudnia 2001 roku o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (dalej: *ujhars*) a ponadto do rozwiązań przyjętych w ustawie z dnia 6 września 2001 roku o ruchu drogowym oraz rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 19 września 2003 roku w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie składowania i transportu głęboko mrożonych artykułów rolno-spożywczych. Ponadto, w ramach regulacji wertykalnej, ustawodawca implementował wiele, często rozproszonych przepisów prawnych na przykład w zakresie wymagań higienicznych transportu poszczególnych produktów (na przykład cukru, mięsa, tłuszczów).

Ustawa o ruchu drogowym przewiduje kontrole wykonywania transportu, jego poprawności od strony technicznej oraz personalnej. Ustawodawca wyraźnie wskazuje w art. 92, że podmiot wykonujący przewóz drogowy lub inne czynności z nim związane, naruszając obowiązki lub warunki wynikające z przepisów ustawy lub przepisów o ochronie zwierząt, oraz o bezpieczeństwie żywności i żywienia, podlega karze pieniężnej w wysokości od 50 zł do 15 000 zł.

Wprowadzane do obrotu artykuły rolno-spożywcze powinny także spełniać wymagania w zakresie jakości handlowej w odniesieniu do ich składowania i transportu (art. 4 oraz art. 9 *ujhars*).

Organem kontrolnym jest Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych. Jej zadaniem jest sprawdzenie czy:

- 1) artykuły rolno-spożywcze spełniają wymagania w zakresie jakości handlowej,
- 2) produkty są składowane lub transportowane w sposób zapewniający zachowanie tejże jakości,
- 3) ilość i jakość składowanego artykułu rolno-spożywczego są zgodne z ustalonymi warunkami składowania.

Wnioski

Regulacja w zakresie determinant wystąpienia ryzyka w łańcuchu dostaw produktów rolno-spożywczych jest bardzo rozbudowana. Jej podstawowym celem jest zapobieganie wystąpieniu nieprawidłowości w transporcie, a nie usuwanie ich skutków. Z tego względu na każdym jego etapie przewidziana jest możliwość dokonania kontroli przez upoważnione podmioty.

Podmiotem odpowiedzialnym za poprawność transportu jest przede wszystkim przedsiębiorca wykonujący tego typu usługi w ramach prowadzonej działalności gospodarczej.

Na pierwszym miejscu w ramach zaniedbań w wykonywaniu transportu jest brak stosowania higieny i bezpieczeństwa pracy podmiotów bezpośrednio w nim zaangażowanych. Może to wynikać zarówno z braku potrzeby ich stosowania, bądź nieświadomości i niewiedzy w tym zakresie. Mimo, że ta kwestia znalazła wyraz ustawy, nadal często jest zaniedbywana.

Streszczenie

W celu zapewnienia bezpieczeństwa żywności należy uwzględnić wszystkie aspekty i etapy procesu jej produkcji. Wśród nich na szczególną uwagę zasługuje transport produktów rolno-spożywczych, traktowany jako ogniwo łańcucha dostaw, który może nieść za sobą wiele niebezpieczeństw. Najbardziej skutecznym środkiem minimalizacji zagrożeń związanych z transportem jest właściwa polityka państwa. Tylko jednoznaczne normy prawne oraz skuteczna kontrola może prowadzić do eliminacji ryzyka w tym zakresie.

Summary

In order to ensure the safety of food, it is necessary to consider all aspects of the food production chain and all its stages. Among them the special attention is focused on a transport of farm and foodstuffs. It has to be understood as an important part of food chain supply system which may cause many risks. The best way to reduce all kind of risks, is the proper internal policy. It has to be mentioned that only legal norms and effective controls may eliminate the potential hazards.

LITERATURA

1. Ackerley N., Sertkaya A., Lange R., 2010, *Food Transportation Safety: Characterizing Risks and Controls by Use of Expert Opinion*, Food Protection Trends, tom 30, nr 4, s. 212-222.
2. Dani S., Deep A., 2010, *Fragile food supply chains: reacting to risks*, International Journal of Logistics: Research and Applications, tom 13, nr 5, s. 395-410.
3. Dobrzański Z. 2006, *Ekonomiczne i prawne aspekty dobrostanu zwierząt gospodarskich*, w: Kolacz R., Dobrzański Z., *Higiena i dobrostan zwierząt gospodarskich*, Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, ISBN 8360574022.
4. Renn O., 2005, *Risk perception and Communications: Lessons for the Food and Food Packaging Industry*, Food Additives and Contaminants nr 22 (10), s. 1061-1071.
5. Rozporządzenie nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności, Dz. U. L 31 z 1.2.2002, s. 1-24.
6. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 852/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych, Dz. U. L 139 z 30.4.2004, s. 1-25.
7. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 853/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiające szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego, Dz. U. L 139 z 30.4.2004, s. 55-75.
8. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 854/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiające szczególne przepisy dotyczące organizacji urzędowych kontroli w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi, Dz. U. L 139 z 30.4.2004, s. 206-256.
9. Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, Dz. U. z 2005 r. (tekst jednolity) Nr 187, poz. 1577 z późn. zm.
10. Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o ruchu drogowym, Dz. U. z 2007 r. (tekst jednolity) Nr 125, poz. 874 z późn. zm.
11. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 19 września 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań w zakresie składowania i transportu głęboko mrożonych artykułów rolno-spożywczych, Dz. U. Nr 177, poz. 1733.
12. Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia, Dz. U. Nr 171, poz. 1225 z późn. zm.

¹ Dr I. Lipińska – Katedra Zarządzania i Prawa, Zakład Prawa Gospodarczego i Rolnego, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu. Artykuł recenzowany (*przyp. red.*).